

אתה פושע!^{*}

סיפור זאת בעל המעשה: פעם הוצרכנו להתקין קו חשמל, משבתי למקומות חוט החשמל, ותוך כדי ההתקינה שכחתי שהחשמל אינו מנוקך, וגורתי חוט החשמל פועל. התחשמלתי בכל גופי, ומוצבי היה מסוכן ביותר. לבסוף, ברחמי שמיים יצאתי מכל סכנה. ואו בא ריבינו לבקרני, ושאל בשלומי בקשט ובשלוחה כדרכו. ואו פנה אליו ואמר בנהרותות: אתה פושע, אתה אדם בלי אחריות שהבנת את עצמך לסכנה, ולכן אסור לך לנוהג, זו גمرا מפורשת, אם על עצמו לא חס, על אחרים לא כל שכן, הבא לי את הרשיקן מיד! ומיד חזר לשולותנו, ובירכני בברכת רפואה שלמה. [אמנם לאחר חצי שנה שהתחייבתי והתמתי לריבינו על מסמך השיב לי את הרשיון].

רוצח, טע מידי!

ופעם בלילה שבת ניגש אל הרב, אדם שהיה ציריך להסייע يولדה שהיתה כורעת לדלת. ושאל היאך לעשות כדי למעט בחילול שבת בנסיעה, ע"י שינוי, ובהילוקים ובגנורות וכו'. הרב שאג עליו כארי, ואמר בהתרgestות: רוצח, טע מהר ומהר! [וכמובן הכל לפי העניין].

נביא כאן עוד עניינים בזה, שלא נדפסו ב"חוט שני",
ושמענו מרבינו שליט"א

תסמור על החולקים עלי

בא אחד ושאל איזה שאלה בעניין חיצעה בשינויים [שהתקינו שם איזה דבר] ועל ידי זה נעשה בעיה גדולה בשלום ביתם, ולדעת ריבינו זה חיצעה [או טפק חיצעה]. אמר לו ריבינו תסמור על החולקים עלי. והתברר שם שהחולקים הם ה"שבט הלו". יצא הלה נסער מן הבית הימורה, והרי הוא לא התקונן לה, אין למוסרו לרשויות, והכל לפי העניין.

* מובא בקונטרס "כחוט שני שפטותיך", עמי' לג, מודפס ב"חוט שני" או"ח (א).

לדע בבירור איזהו. על כן שלא עמד חכם גדול חכה ברוח קדשו לבדר ולהוכיח הדברים ויתקבל דבריו בעיני רוב חכמי ישראל, פטורים אנו בהשתדרלות קיום פרט זה, ולא ראוי שאנחנו נשנה ונעשה בדברים שרבותינו לא עשו.

המוחא פלאפון שאינוبشر*

המוחא פלאפון שאינוبشر, וידוע מיהו בעליו, אם הוא חדש שישתמש בו לדברים אסורים, פשיטה שאין להחזר לו.
ואם לא ידוע מיהו הבעלים, אין צורך להזכיר על אבידה כזו.

אם מותר להוציא חומר לא כשר מטבח המוכתבים של השכן*, חומר שהוכנס בתיבת המוכתבים, אף אם הוא חצר המשתרמת, אם הוא חומר האסור בкриאה, כמו שמותר להזכיר כדי להפרישו מן האיסור (ב"ק כ"ח ע"א), כל שכן שמותר ליקח ממנו את החומר, ואף להכנס לבתו, אם אפשר ליקח ממנו, היה מותר (ה).

נהג רכב שנוהג שלא בזהירות אם יש למוסרו לרשויות*

מעשה בנהג רכב שייעז מן החניה שבבנין ונסע עם המבונית אהורה כדי לצאת מהחניה לבביש, ונסע בלי זהירות ופגע בשני ילדים והפיל אותם לבביש, ובנns הילדים לא נזקנו. השאלה האם יש למסור את הנהג לרשויות לעונשו לפי חומר הדין על נהיגתו בפשיעה ובחוסר זהירות למניע שפיכות דמים.

ונראהadam הוא נהג שתמיד אינו זהיר בנהיגתו או צריך למוסרו כדי שלא יזק, ומ"מ הכל לפי העניין. אבל נהג שבדרכ כלל נהג בזהירות רק במקרה יוצא מן הכלל לא היה זהיר, אף שהיה בפשיעה גמורה, והרי הוא לא התקונן לה, אין למוסרו לרשויות, והכל לפי העניין.

* מובא ב"חוט שני" הלכות מזווה, עמוד שיג.

* מובא ב"חוט שני" הלכות מזווה, עמי' שכח.

(ח) וכן בזה גזילה, ואדרבה צריך להזכיר טובה למי שMOVED אוטם ומשליךם, ואין זה גזילה אלא הצלת הרבים. וכי מי שרוואה בתיבת הדואר של אחרים סם המות וכי זה שאלח אם מותר להוציא משם ולהשליכם, אין זה גזילה אלא הצלת הרבים.

* מובא ב"חוט שני" הלכות מזווה עמי' שלט.

המשנה ברורה, הוא מורה הדריך

כשדנו אצל רביינו,भמי שלא אמר ברכות השחר לפני התפילה, וכבר התפלל שמורע' דשחרית, האם צריך לברך אחרי שמורע' מתיר אסורים, שדנו בויה האחרונים נזהר השלחן, עמק ברכחן שלא לברך, כיון שכבר אמר בשמורע' מתיר אסורים. ורבינו לא הסכים זהה, ואמר שערך לברך אף אחר שמורע' והוא סוף והוא אמר "צריך לדעת מה אומר המורה-דרך שלט' שהוא המשנה ברורה", והוסיף מה שכתב בשורע' סי' נב' סעיף א' שכתב, אם בא לבית הכנסת ומוצא ציבור בסוף פסוקו דזמרה וכו' ואם כבר התחליו העבור יוצר וכו' יקרא ק"ש וברכותיה וכו', וכתב הרמ"א שיש ומ"מ יאמר כל הברכות שמחוויב לברך בברוך. והיינו דעת הרמ"א שיש לברך כל הברכות. ובמ"ב [ס"ק ט] כתוב, עיין לעיל לעניין ברכת התורה וכו', ועיין בברכת מהיה מותים וכו' עי"ש.

והוסיף רביינו, ...או כתוב כאן ...או המורה דרך שלנו דיבר רק על ברכת התורה, ועל אלוקי נשמה, ולא על מתיר אסורים.

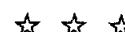
וביוון דהמ"ב נקטצד אחד, הרי זה ההלכה, והמ"ב נתקבל בעם ישאל כהלה פסוקה.

وعיין באגדות החזו"א נחיב, מ"ן שכתב, סוף ההוראה המקובלת מפי רבותינו אשר מפיהם אנו חיים, כמו מラン הב"י והמא"ה והמשנה ברורה וכו', כמו מפי סנהדרין בלשכת הגזית וכו', עכ"ל. וכשהמ"ב נקט הצד אחר, הרי זו היא ההלכה פסוקה.

לא יזיק ולא יוזק

טייפר רביינו, שהיה אצל הרב מטשיבין זצוק"ל, והגיש לו יד לשлом, והרב מטשיבין לא רצה לתת יד, ואמר יותר צריך אדם ליזהר שלא יזק משלאו יוזק.

לפני עור בהילכה לערכאות יהודים

שאל רביינו את הרה"ג ר' יוסף דוד ספטימוס שליט"א, האיך נוטנים רשות לילך לערכאות היום שהשופט שם יהודי, והלא מכשילו בעבירה

החולקים עליו, וזה לתחילת, עכ"ל. [זהינו לפי מעוב הדוחק שם, ועיין חולין ד"ט ע"ב, שהוא דעתא וככיו].

קיבלה בדרכי הלימוד והപסק

סיפר הרה"ג ר' משה קפלן שליט"א, שהగאון רבינו חיים קניבסקי שליט"א אמר לו, שיש לנו נסائم קרליין קבלות חזקות מהחzon איש, וכל דרכי ההוראה, לצורך לימוד הסוגיא והראשונים הוא מהחزو"א. וכן כל הקבלה במראות הוא מהחزو"א. וכן כל ההתיחסות לא להרבות לעין בספרי השותאים האחרונים, הוא קבלה מהחزو"א, כי המקור שלו, הוא מאיפה שהמקור שלהם [א].

והוסיף שמן הטיפלר אמר לי [בקשר לשאלות שהתעוררנו בבית הכנסת לדרמן] ש"הרב שלו הוא ר' נסים קרליין שליט"א, וכלשונו "אונזערער רב אייז ר' נסים קרליין".

להורות לעשות איסור קטן

לפעמים יש נידונים אצל איזה בני אדם לעשות איסור קטן כדי להמנע מלעשות איסור גדול [לפי הוצרך אז], ואמר רביינו: אין דבר כזה בהוראה בתורה להורות שייעשו איסור יותר קטן, אף שמדובר מלעשות איסור גדול [כשאין בויה לאפרורי מאייסורא]. אבל מותר לומר שהוא אסור גדול זה איסור קטן ממוני זו], אבל לומר דבר זה אסור קל, ותעשה את האיסור הקל, אסור להורות כך. [ועיין שבת ד' ע"ב, וע"ע ש"ע יו"ד סי' קפ"א סעיף ו', וחידושי רבק"א].

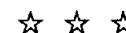
[ו] ובספר דעת יהודה על הרה"ג רבינו יהודה שפיראetz"ל, עמי רלד, הביא מכתב מהאה באיזה עניין, מהגר"ח קניבסקי חול, בעוח"י ד' ניסן תשס"ה, כל מה שפרסמו בשם ובשם אמר"ר זיל ובשם דרכ שך זיל הכל שקר וכו' ולא היו דברים מעולם, ור' ג' שליט"א שימוש כמה שנים את מラン החזו"א ואת אמר"ר זיל ואת אביו הגאון זיל, ואין בו אלא מבוזה תלמידי חכמים שאין רפואיים למכתה, חיים קניבסקי.

[ו] דרך משל, אם אחד רוצה ליטוע לים בשבת, או באופנים ולצתת חזץ לתחום שהוא איסור דברנן, או ליטוע במכונית שהוא איסור דאורייתא, אסור לומר לו תسع באופנים כי זה איסור יותר קטן, אבל מותר לומר לו, ליטוע באופנים זה איסור דרבנן, וליטוע במכונית זה איסור דאורייתא, ואיסור דרבנן זה יותר חמוץ מאשר דרבנן.

האם האדם בעליים על הדיבור של עצמו

אמר רבינו [להרוו"ג ר' יוסף דוד ספטימוס שליט"א] שלא ברור לו האם מותר להקליט אדם נגד רצונו. האם "דיבור" זה נחשב דבר ממש שאדם בעליים על זה לאutor להקליטה [באופן שלא יצא מזה נזק, בגין שדרתו למווחקו אחר ששמע פעם אחת]. והנפק"ם בהאותות סתר.

[א"ה ועכ"פ י"ל דף דאיינו בעליים על הדיבור, מ"מ אסור להקליט נגד רצונו, דתיפוק לייה משום גילוי סוד של חבריו דאסור. ו"ל החפש חיים ורכילות סוף כל חן] שכטב, וחיבר אדם להסתיר הסוד אשר יגלה לו חברו דרך סתר, אף שאין בגילוי הסוד ההוא עניין של רכילות, כי יש בגילוי הסוד נזק לביעליו, סיבה להפר מהשנתו, גם בזה הוא יוצא מדרך העניות, והוא מעביר על דעת בעל הסוד, עכ"ל. ואפשר דאף בכח"ג שמקפיד שלא יקליט את דיבורו, י"ל דיש בזה כען גילוי סוד שהוא מעביר על דעת בעל הסוד, וצ"ע].

הסגולה הבci גודלה

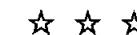
ספר רבינו משה קפלן שליט"א: מעשה באחד החכמים הגדולים שהוציאו لكבל על עצמו לפרוע החובות עצומים מאחר מבני ביתו. ונוקטו לעזרתו גודלי הדור DAO, וב"ה לבסוף הכל הסתדר. והסתဖילר אמר שרצו להיות הראשון שנונן מעתה לנצח זה, וננתן לעטוק בזה שטר בסך 500 \$ לנצח זה. והוא שקיבל את הכספי הזה, הניח בנתים בבורו שטור זה, באמרתו שהיא לו לטגולה בין שקיבלו מהסתיפילר, ובפרט שהסתיפילר רצה להיות הראשון בו, ואת עד שיתן את הכספי לעידו. והנה ביום מן הימים סיפר הלה לרביבנו כל זאת, ורבינו אמר לו בהתרgestות גודלה, "הסגולה הבci גודלה היא שהכספי יגיע מיד לביעלי החובות, וזהי הסגולה".

מכות נמרצות על ביוזו תלמיד חכם

ספר הרה"ג ר' משה קפלן: מעשה שהיה באיזה כמה נערים פוחזים, שהיה איזה עניין, וברוב הצעפות ועוזות הטרידו וצערו את הסטיפילר וצ"ל. וכירעו שהסטיפילר היה נזהר ביותר מעצורת של צלם משומע ע"ז, ואפילה אם זה היה כען בסוגים של חלונות או בגדים וכיוצא"ב. וכאמור במעשה של אותם נערים, בא אחר מן הנערם הללו,

והו לפניו עור, ותמהה קצת שכולם מתקבל בזה בזמנינו ולא ראה ולא שמע פקפק על זה, ובדורות הקודמים שהיו גויים ניחא, אבל אצלם שהם יהודים צ"ע. וצל משומד דחשיב קצת בעושה ע"פ ביד דין כיון שב"ד שלחו, וכן ע"פ בשופט היהודי צ"ע דהרי מכשילו בכל פעם בפניהם עור.

חולוני ז肯, האם יש מקום בפניו

נאול רבינו: אדם חולוני ז肯 בן שבעים שנה, האם צריך מקום מפניו והшиб: אדם הוא רשע אין צריך מקום מפניו. ושוב נשאל,داولי הוא תינוק שנשנה, והшиб: תינוק שנשנה הוא שלא לפגוע בו, אבל לפסק דין תינוק שנשנה כדי לכבד אדם רשע!

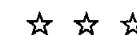
[נמסר ע"י ר' יוסף דוד ספטימוס שליט"א]

פסוקים שלא ישכח שמם ליום הדין

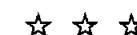
מי שיש לו שני שמות - קבלתי שאומר שני פסוקים בסוף החפילה, לפמשיכ' השל"ה שלא ישכח שמם ליום הדין.

[נמסר ע"י ר' יוסף דוד ספטימוס שליט"א]

ירושת הבנות בישראל ובגויים

בענין יורשים שיש בינם נינים וגם בנות, והבנות גם רצוי ליקח חלק בירושה, כתוב רבינו: שהבן הוא היורש, וכל זה הוא דין תורה, שניתנה לעם ישראל, שלגביו הגויים הבן והבת יורשין בשווה. אם כן הרי זה מקודשת ישראל שהבן יורש ולא הבת, ואם הבנות ליקחות באיזה אופן שלא כדין, הרי הם נהגים כמו הגויים, והרי זה גזילה בכל הגזילות. נובא בקונטרס איגרות שני, לח). ועי"ע ב"חוט שני" הלכות מזויה עמי טו, בענין דרישת תשלום מן הבנים תורה עבר חתימת ויתור על הכסף, עי"ש).

באותו מקום במשך השנה, כי זה מקומו הקבוע של אביו, אף שכעת אינו יושב שם.

תרומם או טلطול מוקצה

אחד שאל, עברו בעל תשובה מתייחס (שלא מלמדים אותם הכל יחד, אלא מעט מעט) או להפריש בשבת תרומות ומעשרות מן המאכלים, או לא לטلطל מוקצה בשבת מה עדייף. והשיב: מעשר יותר חמור. [רח"ק אמר ג"ב כך, וביאור כי טבל מטמطم את הארץ].

ברכה על אהבת תורה

בחור בא לבקש ברכה על אהבת תורה, והשיב לו: אם לומדים טוב, מミילא נהיה אהבת תורה.

עושר וכבוד

ברכת החודש אומרם, חיים של עוזר וכבוד, ושאלו, וכי מבקשים חיים של כבוד? והשיב רビינו: שמקשים שלא יהיו לנו בזונות.

העבודה לבדיקת חמץ וליטור ייצאת מצרים

בדיקת חמץ היא מצווה שיש בה התאמצות מיוחדת. אך יש לדעת שעבודת ההכנה למצות סייר ייצאת מצרים, היא גם עבודה גroleה, ודורשת התאמצות מיוחדת.

הטוב ומטיב או שהחינו

בבית רビינו בשקנו מקרר, אמר הרב לרבני שתברך שהחינו, ולא ברכת הטוב והמטיב] כי אין לו שמחה בזה. [עיי' "חותם שני" הלכות ברכות הדרודה, עמי' קפא].

והוא כבן 50, והניח על השולחן לפני הסטיפלר צורת צלב, וכמובן שהסטיפלר בסע עלייו מאד. ובאה אז בתו של הסטיפלר אלי [אליה' משה קפלן] וביקשה שיעזר לה בעניין זה, שלא יטרידו את אביה הגדול. סיפורתי זאת לר' נסיבו, ורבינו שלח לאביו של הנער שישלח אליו את בנו הצעיר הנער הגיע, ואזו ר' נסימ צעק ועק עליו ונתן לו מכות נמרצות וצעק עליו באומו: "אסור לצער תלמיד חכם, אסור לבזות תלמיד חכם" והמשיך להוכיח אותו, והփלו לרצפה, ושוב צעק עליו "אסור לבזות תלמידי חכמים", והוסיף רביינו ואמר: כל מה שתתקבל, זה לא מספיק.

והוסיף לי אח"כ הר' משה קפלן שהיה נוכח אז בשעת מעשה, בראותו את המעדן המרגש הזה, שארם זקן וחולש מכח נמרצות, ניגש לרביינו לעזרתו. ור' נסימ אמר לו "אני לא ציריך עזרה, אני כבר אתן עצה לעצמי", וככלשון רביינו באידיש: "איך דארף נישט קיין היילפ', איך וועל זיך שיין אלין עצה געבען"]

[וכל זאת, על אף אצילותו ועידנותו של רביינו, מ"מ בשעריך למחרות ולעצור את הביזוי של ת"ח, מותיר וציריך להשתמש גם בזה].

אני לא רוצה לשמעו אותך!

מעשה בבית רביינו, ששעה סעודתليل שבת, ובאמצע הסעודה נכנסה אשה אחת והחללה לעזוק על רביינו על פסק דין שיצא בוגדנה יום קודם לכן. והיא בעסה וצקה שהפסק דין אינואמת לטענתה, וכך עזקה בפני כל הסועדים שם.

והנה רביינו שתק, ופתאום קם מכסאו, ואמר לה בתיקף: אני לא מוכן לשמעו אותך! וכן הפסיק קמעה, והוסיף ואמר בנהchet: עד אשר תטליל ידים לסעודה ותשבי לאכול עימנו סעודת שבת, ואז אשמע אותך! והרבנית לקחה אותה ליטול ידיים, וסערה עיניהם. ובסיום הסעודה, אמרה האשה, תודה רבה ושבת שלום! ויצאה והלכה לה, בלי לפצצת פה.

בן היושב במקום אביו בשנת אבלותו

אבל בשנת אבלותו על אביו ואמו, ומשנה מקומו בבית הכנסת ממוקומו הקבוע במשך שנה כմבוואר בהלכות אבלות, אטור לבנו לשבת

מילה של גוי אם פוטר מתחנון

ברית מילה של גוי שמתגיר, שעריכה להערכ בבית הכנסת לאחר מנחה, לא פוטר את הציבור מאמרתו תחנון, כיון שעכשו הוא גוי, ואין הציבור מחויב למולו.

☆ ☆ ☆

ברית בבוקר או בצהרים

יש להקרים לעשות ברית בבוקר ולא לדוחותה לצהרים, משום דין דינה דוריין מקדימים למצאות, אף שהיה זהה ביטול תורה.

☆ ☆ ☆

שמן למאור, אם הוא מוקצה

שמן למאור ואינו ראוי לאכילה, כיוון שרatoi לאכילה בשעת הדחק, אינו מוקצה.

☆ ☆ ☆

שמות בקטנותו, אם מועיל לגדלו

קטן שקרא שמו'ת בשבת קודם היותו בר מצואה, אינו צריך לחזור ולקרוא אחר שנעשה גדול.

☆ ☆ ☆

סעודת בר מצואה, או סיום מסכת

שאלת: סעודת בר מצואה או סעודת סיום מסכת, מה עדיף.

תשובה: סיום מסכת עדיף, ועל זה יש גمرا, דבמס' שבת [ק"ח, קי"ט
איתא, אמר אביי תומי לי וכי חזנא צורבא מרבן דשלים
מסכתיה עבידנא יומא טבא לרבן, עי"ש. אבל על סעודת בר מצואה אין
גמרה מפורשת אלא רק נלמד ממנה. דעין בספר ים של שלמה נפרק
מוחב עמי פ', סי' ל"ט כתוב, סעודת בר מצואה חשוב סעודת מצואה, מספ"ק
דקידושין וגדול המצעודה ועשרה, ועבידנא יומא טבא לרבן דאמר לי סומא
פעור מן המצאות וכו', עי"ש, וא"ב ה"ה סעודת בר מצואה דנהusa עכשו
מחויב בדבר.

**מ"מ על סעודת מצואה דסיום מסכת יש גمرا מפורשת דשלים מסתהא,
זהה נקרא דין דגמרא, ובכ"מ מצואה אין דין דגמרא אלא רק נלמד
מן הגمرا.**

☆ ☆ ☆

סעודת בר מצואה בבית הכנסת

**סעודת בר מצואה בבית הכנסת, האם מותר, והшиб רבינו: אי אפשר
לומר יותר בזה. ואחד שאל, הרי פעם הרב אמר דקשה להתרה.
והшиб לא אמרתי קשה להתרה, אמרתי אי אפשר לומר יותר מאשר זה.**

☆ ☆ ☆

تورתינו תורה אמת

**ב"חוט שני" הלכות סוכה [עמ' רצט] דין במצאות ד' מינימ בסוכות בירושלים
במקום המקדש אם חייבו כל ימי החג, הוא מדורייתא
ע"פ מש"כ הרמב"ם בפיה"מ, עי"ש. ולבסוף כתוב זו"ל, ולמעשה נראה
דאין לחוש ליטול ד' מינימ בירושלים כל שבעה מדורייתא, דהרמב"ם
לא הזכיר זה אלא רק בפירוש המשניות ולא ביד החזקה, ואדרבה להלכה
מופרש ברמב"ם דמקדש הינו ורק מקדש ולא ירושלים וכו', וגם אף
אחד מן הפסיקים [חוץ מהביבורי יעקב] לא העתיקו זה, ומישמע שהפסיקים
לא חשו לו, עי"ש.**

**והנה בחול המועד סוכות תשס"ח אמר רבינו שיעור בעיה"ק ירושלים
בשכונת הר נוף, ונדרפס ב"חוט שני" הל' יו"ט עמי ראי), ואח"כ נסע רבינו
לכולל המערבי, וכשהגיעו לשם, ניגש אליו ת"ח אחד ובידו ד' מינימ, ורבינו
ל, רבי, הנה ד' מינימ לקיום מצווה דאוריתא כל שבעה בירושלים. ורבינו
סירב ליטול את הדר' מינימ באומרו ס'אי' נישט אהן גיטמען להלכה [פירוש],
זה לא התקבל להלכה]. עיין בחידושים רבי מאיר שמחה לבעל האור שמה, סוכה
מ"ג, שסימ בוה, וחילתה לא תהא הוראה כזאת בישראל, עי"ש).**

**והטעם בזה, דאחר שנקבעה הלכה כך וכך, אחרי העיון בסוגיא וברבותינו
ובפסקים, עד שברור לו להשתמש שכן היא ההלכה, אין לשנות
או להחמיר, אף שיש חולקים, ואף שבקלות מודמן לו לקיים את המצווה
כדעת החולקים, דתורתינו תורה אמת, ואם כך יצא לו שוואת ההלכה,
הרי זהה האמת, וזה הירושה, ואין לשנות מזה.**

☆ ☆ ☆